

Het landschap van het Dommeldal

Wensen en waarden van meer dan 350 bewoners

Veldhoven

A2

Eindhoven

A67

Bankje in de Zon

'Ik wens dat mensen elkaar vriendelijk groeten tijdens het wandelen.'

Nachtwandeling

Waterbeestjes zoeken

'Laaf het gebied niet volbouwen, ook niet wanneer het ASML heeft.'

Stiltewandeling

Vissen & Vliegvissen

Het kleine verhaal

Waalre

Pelgrimstocht Kapelletjes

Buitenwerkdag

Yoga in de natuur

Gebied in de harten van de mensen

Watermolens

Landschap van vroeger: graanakkers, zandpad, doorkijkjes Bushcraft

'Een wafermolen met een kroegje ernaast, waar je dan een zelfgestookt jeneverfje kunt drinken, geserveerd met teruggekeerde Dommelpaling.'

Dieren zien

Run

Fietsen & Wandelen

'Trek niet te veel foeristen, maak er geen kermis van.'

Hond aan de lijn of losloopgebied

Rolstoelpad

Mountainbiken

Met sledehonden rijden

Niet alles overal

Bruggen & Trekpuntjes

Observatiehut

Tot rust komen in het landschap van vroeger

Keersop

Valkenswaard

Dommelen

Dommel

Spelen in het bos

Spelen in het water & Zwemmen

'Betrek kinderen actief bij de natuur. Laat ze spelen in het water bij de Volmolen, organiseer scholenprogramma's in het groen.'

N69

tracé

Speelruimte

Eetbare planten zoeken

Kanoën

Blote voetenpad

Colofon

Uitgave van 7Zebra's in opdracht van Natuurmonumenten.
Neem contact op met: dommeldal@natuurmonumenten.nl
Januari 2018

Foto Valentinus kapel: RV VVV Bergeijk

Waar lopen bewoners warm voor?

Tot rust komen in het landschap van vroeger

Het gebied ademt gemoedelijkheid en geborgenheid. Een gevarieerd landschap van vroeger met doorkijkjes tussen bos en akkers, weilanden met een kronkelende beek.

Mensen zien graag wilde dieren en grote grazers. IJsvogels, patrijzen, fazanten, reeën, dassen, bevers, boommarters, wilde zwijnen. Dit kleinschalige landschap willen omwonenden graag behouden en terugbrengen.

'Vroeger zwommen we in de Dommel en schaafden we op de Vlasroef.'

Speelruimte om te kunnen rommelen

Veel mensen zijn hier geboren en getogen. Vroeger konden ze rommelen in het gebied. Spelen bij omgevallen boomstronken, stiekem een vuurtje stoken, zwemmen in de Dommel en beestjes zoeken langs het water. Dit wensen zij ook voor de toekomst, voor zichzelf, voor hun kinderen en kleinkinderen. Zij struinen door het landschap met voorzieningen als een speelbos, een blote voetpad, waterspeelplaats en een trekpontje. Zij kunnen dichtbij en op het water komen.

'We reden altijd over de velden van Dommelen op onze crossbrommertjes'

Niet alles overal (zoning)

Niet alles kan ongehinderd samen. De rommelruimte waar mensen naar verlangen, gaat niet gemakkelijk samen met een natuurgebied. Een stiltewandeling valt lastig te combineren met een obstacle run. En help de boeren hun bedrijfsvoering om te zetten naar bijvoorbeeld een ecoboerderij. Het is belangrijk om scherp te worden in welk type gebruik in welk deelgebied gewenst is. Kies voor duidelijke zoning.

Mensen wandelen graag rondjes en dan helpen bruggen en pontjes. *En maak dan kippengaas op het bruggetje, want dan glij je niet uit.*

Voor een flinke groep bewoners geldt dat zij geen toegang hebben tot natuur. Simpelweg omdat zij niet te voet kunnen. Een - kort- rolstoelpad is gewenst.

'Elke dinsdag fietsen we 50 kilometer met de KBo en eens per maand wel 75 kilometer.'

Gebied in de harten van de mensen

Het gebied zit diep in de harten van de mensen. Mensen genieten van het landschap dichtbij huis. Al kende ongeveer de

helft van de mensen die we spraken het gebied niet onder de naam Dommeldal. Zij kennen het gebied als de plek van de Keersop, de Volmolen of het Loondermolenpad. Het helpt om de bekendheid van het gebied te versterken door het consequent het Dommeldal te blijven noemen.

'Ik wandel elke dag langs de Dommel, dat houdt mij op de been, de natuur is mijn redding geweest.'

Het kleine verhaal

Kenmerkend voor de gesprekken was het typisch Kempische van de contente mens. Die zegt: "Houden zo. Niet te veel aan veranderen. 't is goed zo. Oh de natuur, daar heb ik geen verstand van hoor." De mensen willen geen fratsen, geen pretparken, geen grote verhalen. De meest genoemde wens is een bankje in de zon. En de meest gewenste activiteit een stiltewandeling. Mensen willen rust ervaren.

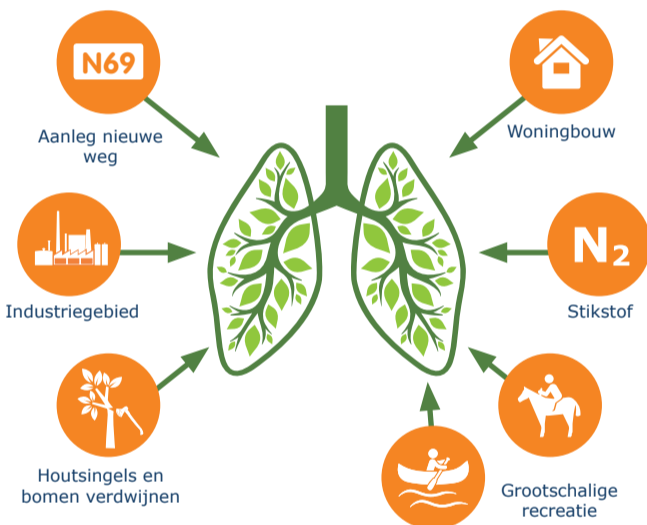
'Meneer vertelt stralend hoe hij eens een hele tijd naar een ijsvogelnesfje heeft staan kijken. Zo mooi.'

De verhalen van de Kempenaren, zijn de kleine verhalen. Ze vertellen glunderend over een forel die ze 30 jaar geleden in de Keersop vingen. Of genieten nog na van stiekeme sigaretjes die ze rookten in het bos.

Op zoek naar mensen die in het Dommeldal wonen en werken

Landschap onder druk

Het stroomgebied van de rivier de Dommel van Valkenswaard tot Eindhoven verandert de komende jaren ingrijpend. Er staat grote druk op deze groene long.

Periode

'Wij vinden deze opzet een gaaf idee, om zo de natuur bij de mensen te brengen.'

Favoriete plekken van bewoners in eigen achtertuin

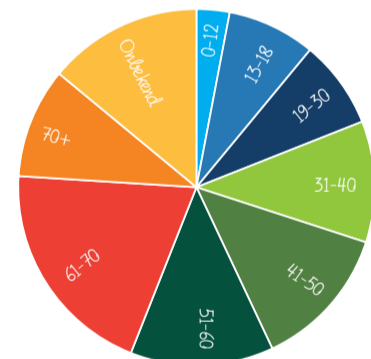
Malpie Borkel & Schaft
Volmolen Landschap met vroeger
Bossen van Waalre Gat van Waalre
Thuis **Klotputten** Elshouters
Genneperparken Loondermolenpad
Waar de Dommel Vlasrootven
en Keersop samenkomen
t Heike **De Hogt**

Wat willen de mensen die er wonen en werken?

Tot nu toe was de ontwikkeling van het Dommeldal vooral een proces van overheden, natuur en landbouworganisaties. Hoog tijd om de mensen die er wonen, werken en recreëren zelf een stem te geven. Waar genieten zij van? Wat vinden zij een aantrekkelijk landschap en wat willen zij daarin beleven? Hebben ze ideeën, maken ze zich ook zorgen over het landschap, zijn ze zelf actief, of hebben ze plannen om een bijdrage te leveren?

Leeftijd van de vertellers

- 0-12
- 13-18
- 19-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- 70+
- Onbekend

Wat ligt hier op tafel en namens wie?

Boswachters, ambtenaren en vrijwilligers van Natuurmonumenten, gemeenten Waalre, Valkenswaard en Veldhoven, Natuurorganisaties en waterschap de Dommel, gingen in gesprek met mensen die in het Dommeldal wonen.

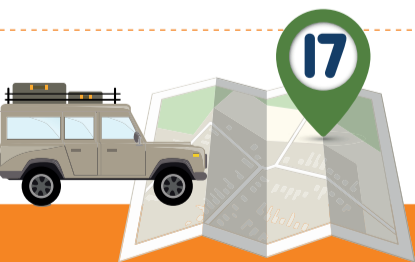
Deze poster is een samenvatting van de gesprekken, van wat bewoners hen vertelden.

Interviewers

Woonplaats van de vertellers

Eindhoven	21%
Veldhoven	18%
Waalre en 't Loon	16%
Valkenswaard	13%
Dommelen	13%
Omliggende dorpen	11%
Niet uit de buurt	5%
Aalst	3%
Onbekend	2%

Interviewplekken

Waalre De Bus, Bakkerij De Proost, Voetbalclub Dommelen, De Belleman Dommelen, Riethoven, High Tech Campus, Maxima Medisch Centrum, t Gegraaf Valkenswaard, Dorpstraat Veldhoven, buitengebied Waalre, De Plaetse Veldhoven, Helicon Groenschool, Café de Volmolen, 't Loon, Kastelenplein Eindhoven, Kromstraat Veldhoven.

'Blijf op deze manier ons burgers aanspreken, dat is heel prettig zo!'

Gesprekken met bewoners

Ja... Hou mij op de hoogte!

Beweging in de Kempen

De verhalen uit de Kempen, zijn de kleine verhalen. De volksaard is er eentje van bescheidenheid en tevredenheid. En niet van actievoeren en grote veranderingen. Beweging creëer je hier door specifieke groepen op hun kleine wensen samen te brengen. En met elk van hen een gemeenschap te bouwen. Bijvoorbeeld door de 29 geïnteresseerden in een natuurwerkdag gericht uit te nodigen om samen wilgen te knotten of een blote voetpad aan te leggen. Of door de meer dan 50 geïnteresseerden in 'dieren zien' aan te bieden om een keertje 's nachts te speuren naar klein wild. Organiseer in samenspraak met de Katholieke Bond voor Ouderen wandelingen voor mensen die graag het gebied in willen, maar niet alleen durven. *En na afloop drinken we dan een Trappistje.*